

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Sententia Caietani & aliorum. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

missis de fide, vel ex altera de fide, & altera naturalis, non assensum fidei infusæ, sed aut inferiorem assensum præmissarum, aut alterius rationis. At verò Canus & Vega præter hunc assensum, qui fit per discursum, & dicitur Theologicus, contendunt esse alium proximè productū lumine fidei, qui tanquam conditionem præcedentem, postulat assensum Theologicum, etiam si hic fit minus certus, quam assensus fidei: id quod mirum non est. Nam ut ipsi optimè notant, & nos latius ostendimus 2. 2. q. 1. artic. 1. assensus fidei infusæ exigit etiam, ut conditionem assensum fidei humanæ: ut enim credatur fide infusæ aliqua propositio, quæ definita est ab Ecclesia, opus est primo credere definitam fuisse, aut in Concilio, aut à Pontifice, quod tamen sola fide humana notum est. Eodem modo prædicatori, aut proponenti articulos fidei, prius credimus fide humanæ. & hac fide supposita statim sequitur superior assensus ex lumine fidei infusæ: sic igitur docent Canus, & Vega posita evidenti consequentia ex articulis fidei, vel ex vna de fide, & alia naturali, tanquam conditione prævia, consequi assensum fidei infusæ: siquidem demonstratio Theologica perinde se habet ipsi Theologo demonstranti: sicut Concilium, cum de fide aliquid esse declarat, se habet toti Ecclesiæ. Solum est differentia, quod Concilium id, quod definit, omnibus proponit credendum ita, ut omnes credere teneantur: ratio vero Theologica illis solum proponit, quibus est evidens consequentia ex articulis fidei: & idèd propositio, quæ est contraria conclusioni Theologicæ, communiter dicitur erronea, non hæretica: quia non omnibus credenda proponitur: propositio verò Scripturæ, vel definitioni Ecclesiæ contraria, vocatur hæretica: quia illa omnibus proponitur credenda; Nihilominus qui haberet Theologicum discursum evidentem ex vna de fide, & alia naturali, vel ex utraque de fide, & non crederet conclusionem, esset hæreticus: tum quia facta prædicta suppositione tenebatur illam credere, tum etiam quia eo ipso non assentiretur alicui præmissæ, quæ est de fide.

CAPVT IV.

Respondetur argumentis contrariis.

9. **I**Am verò ex dictis facile dilui possunt argumenta primæ, & secundæ sententiæ, quatenus huic tertiæ opinioni contraria sunt. Cum secunda enim convenit in eo, quod asserit assensum conclusionis Theologicæ comparari habitum adhæsiuum, & non tantum declaratiuum. Superest igitur, ut paucis explicemus circa secundum argumentum primæ sententiæ, utrum habitus Theologicus sit virtus intellectualis, sicut dicitur esse scientia, an non. Respondeo primum, si dicamus conclusionem Theologicam deduci ex articulis creditis fide infusæ, esse sine dubio virtutem intellectualem, sicut de ipsa fide infusæ dicemus 2. 2. q. 4. artic. 5. quia sicut fides infusæ ex parte, obiecti formalis, cui innititur, non potest unquam inclinare ad falsum; sic etiam habitus Theologicæ ad falsum movere non potest per consequentiam ductam ex articulis creditis fide divina: atqui ille habitus dicitur esse virtus intellectualis ab Aristotele 6. Ethic. c. 2. & 3. qui nequit ad falsum inclinare; ergo ex eius sententia fides infusæ, & Theologia erunt virtutes intellectuales: quos quidem habitus si Aristoteles cognovisset, citra controuersiam inger

Habitum Theologia esse virtutem intellectualem.

Aristotel.

ARTIC. II.

virtutes intellectuales connumerasset. Deinde respondeo, si dicamus, Theologicam conclusionem deduci ex articulis creditis fide acquisita, quam aliqui humanam appellant, videbitur forsitan alicui excludenda à ratione virtutis intellectualis, sicut excluditur ab eodem Aristotele opinio: eo quod contingit aliquando opinione dici falsum. Eadem enim ratio videtur de fide acquisita, & de assensu ex ea deducto.

Nihilominus tamen dicendum est, ex sententia quoque Aristotelis, habitum Theologicum hoc modo esse virtutem intellectualem: eo quod fides acquisita per tot miracula, & signa, vitæ sanctitatem & auctoritatem Ecclesiæ addo sit confirmata ut nullus intellectus iuxta regulas rectæ rationis aliud credere valeat: imo cum Ricardo de Sancto Victore 1. de Trinit. c. 2. ad Deum confidenter dicere possit, Si error est, à te ipso decepti sumus. Nam hæc omnia tot signis, & prodigiis confirmata videmus, quæ non nisi per te fieri possunt. Aristoteles autem ea de causa reiecit opinionem à ratione virtutis 6. Ethic. c. 3. quia fieri potest, ut aliquando opinione falsum dicatur: quare si talis est confirmatio articulorum nostræ fidei, ut nulla recta ratione credi possit ab alio, quam à Deo reuelatos esse, non est cur reiciamus à ratione virtutis intellectualis fidem articulorum acquisitam, & Theologicum assensum inde deductum. Secus autem dicendum est de fide humana aliarum rerum, quæ posse esse falsam facile credimus. Vbi tamen tanta esset auctoritas, ut naturaliter videretur, non posse contrarium esse verum, fides humana etiā esset virtus intellectualis. Talis est, qua credimus Constantinopolim, aut Romam esse. Quis enim non videat impossibile naturaliter esse tot homines, qui de eis testificantur, ad decipiendū conuenisse.

Io.

Ricard.

Aristotel.

DISPUTATIO VI.

De subalternatione nostræ Theologiæ.

Sententia Caietani, & aliorum. cap. 1.
Vera opinio de subalternatione Theologiæ, c. 2.
Respondetur argumentis Caietani. c. 3.

CAPVT I.

Sententia Caietani, & aliorum.

QVÆSTIO hæc iuxta opinionem nostram, qua diximus in quarta disputatione Theologiam non esse scientiam, facile posset expediri; si enim scientia non est, subalternata esse nequit. Ceterum quia nonnulli, qui nobiscum conueniunt, contendunt quoddam genus subalternationis Theologiæ nostræ tribuere, controuersia esse potest, an præter defectum evidentiam, aliquid aliud desit Theologiæ nostræ, quo minus subalternata scientia sit. Prior opinio est Caietani in hoc art. & 2. 2. q. 1. a. 5. qui licet putet Theologiam nostram in nobis verè, & propriè non esse scientiam, ut disputatione 4. vidimus, affirmat tamen esse verè, & propriè subalternatam. Quam sententiam secutus fuit Egidius in 2. principali parte Prologia. 2. & videtur fuisse Capreo. q. 1. Prol. art. concl. 2. & 3. qui eam probat ex multis locis S. Thomæ, quæ meo iudicio nihil ei adstipulantur.

r.

Caiet.

Egidius Capreo.

Duo igitur asserit Caietanus in hoc articulo. Alterum est, Theologiam nostram secundum se esse verè,

se verè,

2.

Distinguo Theologia ex-
tremam
et Caietani.

se verè & propriè scientiam, & simpliciter subalternatam. Sumit autem Theologiam secundum se, vt disp. 4. c. 4. explicauimus. Alterum est, Theologiam nostram in nobis esse scientiam imperfectam (intelligit improprie, vt ibidem notauimus) sed subalternatam simpliciter. Vt verò hanc sententiam explicet, quam recentiores aliqui non rectè referunt: notat non esse idem Theologiam secundum se, & Theologiam nostram secundum se. Theologia enim secundum se, est scientia quam Deus habet de seipso: at Theologia nostra dicitur, quæ est in hominibus viatoribus, & Beatis etiam. Quare hæc etiam diuidi rursus potest in Theologiam clare videntium Deum, & in Theologiam viatorum: postremo Theologiam viatorum considerat Caietanus bifariam. Primum, vt est in nobis assensus quidam genitus ex principiis sola fide creditis, deinde secundum se. Intelligit verò secundum se (etiam si ipse non explicet) non Theologiam, vt est in Beatis, distinguit enim Theologiam viatorum, à Theologia Beatorum, & rursus viatorum his duobus modis, quos dixi, intelligit itaque Theologiam viatorum secundum se, vt explicauimus ex mente ipsius in 4. disp. c. 4. argumentationem ipsam Theologicam, non applicatam ad tale subiectum, quam diximus, esse veram demonstrationem secundum se, nisi deesset euidencia principiorum.

Caiet.
Explicatur
sententia
de subalternatione
Theologia
nostræ.

3.

His positis pergit Caietanus probare Theologiam viatorum, & secundum se, & prout est in viatoribus, esse subalternatam simpliciter, & perfectam scientiam Dei, & Beatorum, non dicitur enim scientiam simpliciter, sed subalternatam simpliciter, nam prout est in nobis, inquit, non esse simpliciter scientiam, esse tamen subalternatam, at secundum se esse scientiam, & subalternatam. Vtroque ergo modo dicitur esse simpliciter subalternatam, sed altero tantum esse scientiam. Probat autem hac ratione. Si quid obstat, quo minus esset subalternata Theologia Dei, & Beatorum id esset, quod principia subalternata scientiæ debent esse conclusiones deductæ ex altioribus principiis à scientia subalternante: principia verò Theologiæ viatorum sunt ipsæmet veritates primæ, & per se notæ Deo, & Beatis: vt quod Deus sit trinus, & vnus, &c. Sed hoc non obstat, quo minus Theologia viatorum sit subalternata: nam cum aliquid, quod in creaturis inuenitur, transferimus ad Deum, sine perfectione transferendum est: atque idcirco ei scientiam tribuimus cum euidencia, & certitudine; sine discursu tamen, quæ est imperfectio, quæ habet ex nobis. Cum igitur dicimus, Theologiam viatorum subalternari scientiæ Dei, non est ita intelligendum, vt scientiæ Dei tamquam subalternanti tribuamus id, quod habent ceteræ scientiæ creaturæ subalternantes: probare scilicet per discursum conclusiones suas, quæ assumuntur, vt principia in scientia subalternata. Non ergo opus est, vt principia Theologiæ viatorum, quæ sunt articuli fidei, sint conclusiones Theologiæ Deo, & Beatis; sed satis est, si quæ sunt euidenter nota Deo, & Beatis, fide solum credita assumantur à viatoribus in sua Theologia. Quæmadmodum si Geometria sine vilo discursu haberet euidenciam suarum conclusionum, quæ nunc perspectiuam assumit, vt principia, esset nihilominus subalternans, perspectiuam vero subalternata, sicut modo est.

Hæc est Caietani ratio, & sententia, quam satis obscure tradit, vel ea præsertim ratione, quod in multis codicibus, etiam Romæ excusis, peritodus

quædam sit multum mendosa in hunc modum. *Et quod subalternata non quod discursus demonstratiui probationem principia subalternata, sed quoad euidenciam illorum, &c.* Quæ sane verba nullum sensum reddere possunt. Emendari autem debent hoc modo, *Et quod subalternata, non quod discursus demonstratiui probare principia subalternata, sed quoad euidenciam illorum, &c.* Et ita optimum habent sensum, quem hæcenus referentes sententiam Caietani, exposuimus.

Emendatum
commenta-
rius Caiet.

4.

CAPUT II.

Vera opinio de subalternatione Theologiæ.

Opposita sententia magis communis est, & amplectenda, quæ dicit Theologiam nostram, etiam si esset vere & propriè scientia, esse non posse, neque dici subalternatam. Sic multi recentiores etiam S. Thomæ discipuli: ex antiquioribus vero Scholasticis Scotus post q. 3. Prol. in q. 4. & 5. laterali §. Ad 2. q. & §. Sed quid. Henricus in Summa 2. 7. q. 5. Argentina q. 2. prol. art. 3. Duran. quæst. 7. prol. Refertur etiam pro hac sententia Aureolus, in 1. q. Prol. ar. 2. in argumentis primi ordinis contra 2. conclusionem; concordat Herusus quod lib. 11. qu. 18, qui solum ea ratione negat esse subalternatam, quia principiorum illius non habetur euidencia. Ex aliis verò, quos disput. 4. allegaui pro vna: vel alia sententia, nullus, quod ego legerim de hac re disputat. Illi quidem, qui dixerunt, Theologiam viatorum non esse scientiam ea ratione non disputant, quia si non est scientia, non erit subalternata. Alij vero, qui propriè scientiam esse dixerunt, quod manifestum illis esset, nullum genus subalternationis in illam propriè conuenire.

Scot.
Henric.
Argent.
Duran.
Aureolus.
Hernus.

De S. Thoma, quem pro sua sententia asserunt Caietanus, & Capreolus, non est, cur suspicemur in eadem cum ipsis fuisse opinionem. Allegatur sane à Capreolo in scripto super Boeth. de Trin. q. 2. a. 2. ad 5. & ad 7. & q. 14. de verit. a. 9. ad 3. Citarique quod potest in hoc art. sed nullibi asserit Theologiam viatorum subalternari Theologiæ Dei, & Beatorum, sed, vt ostendat, nihil obstat principia in Theologia à nobis excipi per solam fidem, quo minus illa sit scientia, vitur comparatione scientiæ subalternatæ, cum accipit sua principia, sola fide credita, à scientia subalternante, in qua sunt euidenter nota, quæ nihilominus est scientia; Scilicet ergo inquit, satis est, vt Theologia viatorum sit scientia, principia illius esse euidenter nota in superiori. Non dixit in subalternante, sed in superiori, non igitur disputat, neque curat. S. Thomas de subalternatione. Nihil aliud docuit Ricard. quæst. 2. Prol. Quare pro opposita sententia referri non debet.

S. Thom.

Quid sensu
rit S. Thom.
de subalternatione
Theologia.

Ricard.

Ad pleniorẽ verò intelligentiam, & huius sententiæ confirmationem, primò obseruandum est, non licere nobis alio modo philosophari de subalternatione nostræ Theologiæ, quam Arist. & alij philosophi de scientiarum subalternatione in vniuersum locuti sunt, alioquin, vt dicebamus disput. 4. c. 8. tribuere possemus Deo sine metaphora iram, penitentiam, & id genus alia, quod est falsum. Sic ergo vt sciamus, vtrum Theologia nostra verè & propriè subalternetur Theologiæ Dei, aut Beatorum, an non, necesse est videre, an ei conueniat ratio subalternationis, quam philosophi tradiderunt. Nam si aliquis modus subalternationis ex iis, quos philosophi assignauerunt, illi

Fundamenta
vera opinionis.

6.

non